

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Davida Rause, Ph.D., a soudců

Mgr. Filipa Skřivana a JUDr. Ing. Venduly Sochorové v právní věci

žalobce: **P. P.**
bytem X
zastoupen Mgr. Ing. Martinem Matějkou, advokátem
sídlem Jana Babáka 2733/11, Brno

proti
žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**
sídlem Žerotínovo náměstí 3, Brno

za účasti: **České štěrkopísky spol. s r.o.**
sídlem Cukrovarská 34, Praha 9
zastoupen Mgr. Tomášem Uherkem, advokátem
sídlem Jandova 8, Praha 9

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 9. 2024, č. j. JMK 43756/2024, sp. zn. S-JMK 28846/2024 OŽP-Cib,

takto:

Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

- I. Rozhodnutí Krajského úřadu Jihomoravského kraje ze dne 10. 9. 2024, č. j. JMK 43756/2024, sp. zn. S-JMK 28846/2024 OŽP-Cib, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen uhradit žalobci na náhradě nákladů řízení 9 800 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce, advokáta Mgr. Ing. Martina Matějky.
- III. Osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Městský úřad Židlochovice (dále jen „městský úřad“) rozhodnutím ze dne 30. 11. 2023, č. j. MZi-OZPSU/6082/2022-39, zamítl žádost žalobce o vydání povolení k nakládání s vodami a o dodatečné povolení stavby „Vrtaná studna na parc. č. X v k.ú. X“. Studna je umístěna v chráněném ložiskovém území a zasahuje do dobývacího prostoru Hrušovany u Brna (ev. č. 7 0070) stanoveného pro těžbu výhradního ložiska štěrkopísku a živcové suroviny. Důvodem rozhodnutí je skutečnost, že Ministerstvo životního prostředí vydalo pro daný záměr nesouhlasné závazné stanovisko dle § 19 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon). Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobce a rozhodnutí městského úřadu potvrdil.

II. Žaloba

2. Žalobce se proti napadenému rozhodnutí brání žalobou. Uvádí, že Krajský úřad Jihomoravského kraje coby dotčený orgán dle § 19 horního zákona vydal původně souhlasné závazné stanovisko s podmínkou, že stavba bude povolena jako dočasná do nabytí právní moci rozhodnutí obvodního báňského úřadu o povolení hornické činnosti v území, do kterého budou zahrnuty i předmětné pozemky. Následně bude stavba na náklady majitele pozemku odstraněna. Před jeho vydáním věc projednal s obvodním báňským úřadem, který stanovil podmínku, že stavbou nesmí být v dobývacím prostoru fyzicky ani finančně ztíženo nebo znemožněno hospodárné využití výhradního ložiska.
3. Krajskému úřadu bylo dle žalobce známo, že dle závěrečné zprávy výpočtu zásob štěrkopísku (RNDr. L. O., GET s.r.o., červen 2021) je řešení ve prospěch těžby v tomto území s ohledem na historii a složité majetkoprávní vztahy málo pravděpodobné. Není známo, kdy a v jakém rozsahu bude výhradní ložisko těženo a zda vůbec. Rovněž je známo, že těžební organizace zde navrhuje těžbu štěrkopísků z pod hladiny podzemní vody. Městský úřad následně žalobci prvním rozhodnutím ve věci vyhověl.
4. V průběhu odvolacího řízení však bylo závazné stanovisko změněno, žalobce má za to, že nezákonně a nesprávně. Ministerstvo nesprávně vycházelo z toho, že každá stavba umístěná v ploše ložiska negativně ovlivňuje jeho následné využívání, a že umisťovat stavby v chráněném ložiskovém území prakticky nelze, respektive lze jen za zcela mimořádných Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

podmínek. Zákon však pro vydání souhlasného závazného stanoviska žádné mimořádné podmínky nevyžaduje. Poukaz na § 18 odst. 2 horního zákona je nesprávný, jelikož se v nynější věci nejedná o stavbu v obecném zájmu, ani nedochází ke znemožnění či ztížení dobývání výhradního ložiska.

5. Obvodní báňský úřad ve svém vyjádření nevyloučil povolení studny žalobce, ale uvedl, že je možné za podmínky, že nedojde ke znemožnění nebo ztížení dobývání výhradního ložiska. Stavba studny, která byla navíc prvotně povolena jako dočasná, dle žalobce případnou budoucí těžbu šterkopísku nijak neztěžuje. Jedná se o drobnou podzemní stavbu o průměru 200 mm a hloubce cca 26 m. Upozorňuje-li ministerstvo na nejasnosti ohledně hloubky studny, činí tak zcela účelově, neboť hloubka studny byla relativně přesně určena a do vydání závazného stanoviska nebyla ze strany správních orgánů zpochybněna. Z hydrogeologického posouzení Ing. O. plynou zcela konkrétní důvody, pro které je vliv na těžbu vyloučen. Studna je vyvrtaná do zvodnělého horizontu šterkopísků. Hladina podzemní vody je pod úrovní hloubky spodní etáže těžby šterkopísků. Vzhledem ke konstrukci vrtu, objemu akumulované vody ve stvolu vrtu, úrovni hladiny podzemní vody a množství čerpané podzemní vody nemůže vrtaná studna ovlivnit hydrogeologické ani odtokové poměry v lokalitě a zcela vylučuje ohrožení, případně otevření těžební jámy průvalem vod.
6. Není pravda, že by krajský úřad upřednostnil žalobcův soukromý zájem, jak mu ministerstvo vytýká, naopak. Bude-li těžba zahájena, žalobcovy zájmy budou muset dle krajského úřadu ustoupit. Dokud však těžba zahájena nebude, respektive dokud nenabude právní moci rozhodnutí obvodního báňského úřadu o povolení hornické činnosti v území, je zásah do žalobcových práv zcela neopodstatněný.
7. Touto stránkou věci se ministerstvo ve změně závazného stanoviska prakticky vůbec nezabývalo. Vyjádřilo se pouze k tomu, že stanovené podmínky považuje za vágní a nevymahatelné, s čímž žalobce nesouhlasí. Navíc, i kdyby žalobce tomuto názoru přisvědčil, jeho důsledkem by neměla být změna závazného stanoviska na nesouhlasné, ale maximálně zpřesnění výroku a odůvodnění.
8. Námitky směřující do obsahu změny závazného stanoviska uplatněné v odvolání, žalovaný nevypořádal, a napadené rozhodnutí je proto dle žalobce nepřezkoumatelné. Žalovaný měl námitky předložit k vyjádření ministerstvu (přiměřeně dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2010, č. j. 5 As 56/2009-63), což neučinil. Nepostačí, že bylo žalobci sděleno, že byl odložen jeho podnět k přezkumu. Toto sdělení se obsahem hydrogeologického posouzení Ing. O. ani navazujícími námitkami žalobce nezabývalo.
9. Ohledně jiné srovnatelné stavby v téže lokalitě vydalo ministerstvo souhlasné závazné stanovisko ze dne 11. 1. 2021, č. j. MZP/2021/560/1510. Přitom stanovilo shodné podmínky týkající se dočasnosti stavby, které v nynější věci kritizuje. Tímto postupem bylo narušeno žalobcovo legitimní očekávání. Ze všech uvedených důvodů žalobce navrhuje napadené rozhodnutí zrušit a věc vrátit žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného a osoby zúčastněné na řízení

10. Žalovaný ve svém vyjádření uvádí, že nesouhlasné závazné stanovisko znemožnilo žádosti žalobce vyhovět. V řízení před městským úřadem žalobce doložil sdělení státní tajemnice Ministerstva životního prostředí, v němž se konstatovalo, že závazné stanovisko bylo Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

vydáno v souladu s právními předpisy, a není tak důvod pro jeho změnu nebo zrušení v přezkumném řízení. Teprve poté bylo vydáno prvostupňové rozhodnutí. V odvolacím řízení žalobce nedoplnil odvolání a nebylo zjištěno, že by žalobce přeložil nové důkazy nebo nové skutečnosti, které by naznačovaly nesprávnost závazného stanoviska nebo odůvodňovaly jeho nový přezkum.

11. Osoba zúčastněná na řízení uvádí, že stavba byla neoprávněně (tzv. načerno) realizována v dobývacím prostoru výhradního ložiska štěrkopísku a živcové suroviny. Osoba zúčastněná na řízení odkazuje na odborné vyjádření České geologické služby ze dne 8. 7. 2024, které k danému ložisku uvádí, že se jedná o ložisko strategického významu, které má mimořádný význam pro zajištění surovinové bezpečnosti státu, je nutné hospodárné dotěžení veškerých zásob v rozsahu stávajících dobývacích prostor a není znám žádný důvod k podání návrhu na odpis zásob. Osoba zúčastněná na řízení coby těžební organizace musí ve veřejném zájmu výhradní ložiska hospodárně využívat, tj. vydobýt. Jakékoliv využití pozemků v dobývacím prostoru, kterým by mohlo dojít ke znemožnění nebo omezení vydobytí zásob výhradního ložiska (včetně umístění a užívání předmětné stavby), by proto bylo v rozporu se zákonem. Původní souhlasné závazné stanovisko proto bylo dle osoby zúčastněné na řízení nezákonné a nesprávné.
12. Na tom nic nemění ani podmínka dočasnosti stavby do nabytí právní moci rozhodnutí báňského úřadu o povolení hornické činnosti. Tato podmínka by totiž ve skutečnosti povolovala stavbu jako stavbu trvalou a ve svém důsledku by vylučovala vydobytí zásob výhradního ložiska. K povolení hornické činnosti je totiž třeba doložit tzv. vypořádání střetu zájmů, což nelze jinak než tak, že se těžební organizace stane vlastníkem pozemku nebo s vlastníkem pozemku uzavře pachtovní smlouvu pro účely těžby. To od žalobce, který si zde protiprávně postavil studnu sloužící k zásobování přilehlé rovněž „načerno“ postavené stavby údajného turistického informačního centra v podobě rodinného domu s vinným sklepem, nelze očekávat. Jakmile by bylo toto území jednou zastavěno stavbami pro činnosti s těžbou naprosto nesouvisejícími, jakékoliv budoucí využití pro dobývání výhradního ložiska bude dle osoby zúčastněné na řízení ve skutečnosti zcela iluzorní a nerealizovatelné.
13. Žalobci nemohlo vzniknout jakékoliv legitimní očekávání, neboť správní praxe se zde teprve vytváří. Žalobcem namítané „rozhodnutí“ ministerstva ze dne 11. 11. 2021 (měnící závazné stanovisko) je z řady důvodů chybné a nezákonné. Územní rozhodnutí, jehož bylo podkladem, pak bylo zrušeno a žádost o jeho vydání byla následně stavebním úřadem zamítnuta (byť z jiných důvodů).
14. Žalobce dle osoby zúčastněné na řízení uvedl krajský úřad v omyl tvrzením, že studnu nabyt spolu s pozemkem. V roce 2020 totiž žádal o souhlas s umístěním nové studny o odlišných parametrech (dle projektu do hloubky 50 m a s větším předpokládaným odběrem vody) a v žádosti uvedl, že se v blízkosti žádný vodní zdroj nenachází. S ohledem na dosavadní zkušenosti s činností žalobce v daném místě („načerno“ zbudovaná stavba domu i studny, nepravdivé informace v žádosti krajskému úřadu) se osoba zúčastněná na řízení obává, že ve skutečnosti žalobce zrealizoval stavbu dle původního projektu. Skutečná hloubka studny je tedy bohužel vskutku neznámá.

Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

15. Nepřekonatelnou překážkou těžby dle osoby zúčastněné na řízení není ani větší množství více či méně rozlehlých pozemků vícero majitelů či nesouhlas s těžbou ze strany obce Hrušovany u Brna.
16. Pokud žalobce akcentuje původní vyjádření báňského úřadu ze dne 1. 2. 2022, tak zapomíná dodat, že to obsahovalo podmínku, že stavbou nesmí být fyzicky ani finančně ztíženo nebo znemožněno hospodárné využití výhradního ložiska. Navíc i báňský úřad již své stanovisko změnil, neboť dne 26. 10. 2023 k nynějšímu řízení sdělil, že s dodatečným povolením stavby nesouhlasí a požaduje likvidaci stavby. Ze všech uvedených důvodů osoba zúčastněná na řízení navrhuje žalobu zamítnout.

IV. Posouzení věci krajským soudem

17. Žaloba byla podána včas [§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.). Za splnění podmínek § 51 s. ř. s. rozhodl soud bez jednání.
18. Žaloba je důvodná.
19. Podle § 16 odst. 2 horního zákona *chráněné ložiskové území zahrnuje území, na kterém stavby a zařízení, které nesouvisí s dobýváním výhradního ložiska, by mohly znemožnit nebo ztížit dobývání výhradního ložiska.*
20. Podle § 18 odst. 1 horního zákona *v zájmu ochrany nerostného bohatství lze v chráněném ložiskovém území zřizovat stavby a zařízení, které nesouvisí s dobýváním výhradního ložiska, jen na základě závazného stanoviska dotčeného orgánu podle tohoto zákona.*
21. Podle § 18 odst. 2 horního zákona *jestliže je nezbytné v zákonem chráněném obecném zájmu umístit stavbu nebo zařízení nesouvisící s dobýváním výhradního ložiska v chráněném ložiskovém území, je třeba dbát, aby se narušilo co nejméně využití nerostného bohatství. Znemožnit nebo ztížit dobývání výhradních ložisek nerostů uvedených v § 3 odst. 1 písm. a) až d) je možno jen ve zvlášť odůvodněných případech, jde-li o mimořádně důležitou stavbu nebo zařízení nebo bude-li stavbou nebo zařízením ztíženo nebo znemožněno dobývání jen malého množství zásob výhradního ložiska.*
22. Podle § 19 odst. 1 horního zákona *umístění staveb a zařízení v chráněném ložiskovém území, které nesouvisí s dobýváním, může povolit příslušný orgán podle zvláštních právních předpisů jen na základě závazného stanoviska orgánu kraje v přenesené působnosti, vydaného po projednání s obvodním báňským úřadem, který navrhne podmínky pro umístění, popřípadě provedení stavby nebo zařízení.*
23. Z uvedených ustanovení plyne, že umístit (§ 19 odst. 1 horního zákona), resp. zřídit (§ 18 odst. 1 horního zákona) stavbu v chráněném ložiskovém území, která nesouvisí s dobýváním výhradního ložiska, lze jen na základě závazného stanoviska dotčeného orgánu. V nynějším případě je předmětem sporu právě zákonnost závazného stanoviska Ministerstva životního prostředí, kterým bylo původní souhlasné závazné stanovisko Krajského úřadu Jihomoravského kraje změněno na nesouhlasné, přičemž v důsledku této změny městský úřad žádosti žalobce nevyhověl.
24. Závazné stanovisko představuje tzv. subsumovaný správní akt. Jeho obsah by pak měl alespoň v základní rovině odpovídat požadavkům kladeným na odůvodnění správního

Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

rozhodnutí. Závazné stanovisko tedy krom jiného musí obsahovat úvahy, kterými se dotčený orgán řídil při hodnocení podkladů a při výkladu právních předpisů, a informace o tom, jak se vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením. Jedině tak bude možné přezkoumat ve správním soudnictví zákonnost závazného stanoviska jakožto závazného podkladu rozhodnutí dle § 75 odst. 2 s. ř. s. (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2009, č. j. 9 As 21/2009-150).

25. Dle tohoto ustanovení rovněž platí, že soud přezkoumá zákonnost subsumovaného právního aktu a nepřezkoumává tedy jeho věcnou správnost, což by ostatně bylo například v případech přezkumu závazných stanovisek dotčených orgánů státní správy z odborného hlediska neproveditelné bez dalšího znaleckého zkoumání závazného stanoviska (rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2017, č. j. 2 As 230/2016-65, nebo ze dne 30. 8. 2023, č. j. 1 As 223/2022-29).
26. Pokud je v odvolacím řízení změněno závazné stanovisko a následně zrušeno prvostupňové rozhodnutí, stává se změněné závazné stanovisko podkladem nového prvostupňového rozhodnutí. Pokud je poté podáno odvolání, v němž jsou namítány vady (změněného) závazného stanoviska, odvolací orgán již nepostupuje podle § 149 odst. 7 správního řádu, ale zodpovězení odvolacích námitek zajistí v součinnosti s nadřízeným orgánem dotčeného orgánu prostřednictvím doplnění změněného závazného stanoviska (rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2023, č. j. 43 A 19/2021-90).
27. V nynější věci žalobce napadl rozhodnutí městského úřadu odvoláním, v němž ovšem neuvedl žádné odvolací důvody. Městský úřad jej usnesením ze dne 8. 1. 2024 vyzval dle § 37 odst. 3 správního řádu k doplnění odvolání ve lhůtě 5 dnů. Stanovená lhůta uplynula dne 15. 1. 2024. Žalobce odvolání doplnil teprve podáním ze dne 5. 2. 2024. V doplnění odvolání žalobce brojil mimo jiné proti obsahu závazného stanoviska Ministerstva životního prostředí, které žalobce považoval za nezákonné pro jeho zjevnou faktickou nesprávnost. Tvzení o možnosti ovlivnění těžby nerostů existencí studny vyvrtané do hloubky 26 m označil žalobce za diletantské. Odkázal na hydrogeologické posouzení Ing. E. O., podle něhož vzhledem ke konstrukci vrtu, objemu akumulované vody ve stvolu vrtu, úrovni hladiny podzemní vody a množství čerpané podzemní vody nemůže stavba ovlivnit hydrogeologické ani odtokové poměry v lokalitě a zcela vylučuje ohrožení, případně otevření těžební jámy průvalem vod.
28. Správní spis včetně doplnění odvolání byl žalovanému předložen dne 22. 2. 2024. Dle odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný k doplnění odvolání učiněnému po lhůtě nepřihlédl.
29. Podle § 37 odst. 3 správního řádu *nemá-li podání předepsané náležitosti nebo trpí-li jinými vadami, pomůže správní orgán podateli nedostatky odstranit nebo ho vyzve k jejich odstranění a poskytne mu k tomu přiměřenou lhůtu.*
30. Z judikatury Nejvyššího správního soudu plyne, že daná lhůta je propadná, je-li stanovena usnesením dle § 39 odst. 1 správního řádu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 6. 2018, č. j. 9 As 105/2017-54). V opačném případě se jedná o lhůtu pořádkovou. Samotná

případná opožděnost doplnění odvolání nezprošťuje odvolací správní orgán povinnosti se tímto podáním zabývat za předpokladu, že mu bylo doručeno předtím, než ve věci sám rozhodl (blíže např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11. 2017, č. j. 8 As 162/2017-34, ze dne 20. 2. 2020, č. j. 6 As 182/2019-38, nebo ze dne 20. 5. 2021, č. j. 9 As 51/2021-37).

31. Městský úřad žalobci nestanovil lhůtu k doplnění odvolání usnesením dle § 39 odst. 1 správního řádu, nýbrž postupoval výlučně podle § 37 odst. 3 správního řádu. Za této situace měl žalovaný doplnění odvolání, které mu bylo předloženo spolu se spisovým materiálem, zohlednit, zabývat se odvolacími námitkami a v případě námitek směřujících do obsahu závazného stanoviska postupovat shora naznačeným způsobem, tj. zajistit jejich vypořádání v součinnosti s dotčeným orgánem prostřednictvím doplnění jeho závazného stanoviska. Jelikož tak nepostupoval, zatížil řízení vadou s vlivem na zákonnost napadeného rozhodnutí [§ 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s.]. Na tom nic nemění ani skutečnost, že sám žalobce podal dotčenému orgánu podnět na přezkum závazného stanoviska. Jak plyne ze správního spisu, Ministerstvo životního prostředí neshledalo důvod k zahájení přezkumného řízení (proti čemuž žalobci neshledali žádné prostředky ochrany) a simultánní využití daného dozorčího prostředku nezbavuje žalovaného povinnosti postupovat v odvolacím řízení v souladu s právními předpisy.
32. Jakkoliv je to v nynější věci do jisté míry předčasné (neboť závazné stanovisko by mělo být v dalším řízení s ohledem na námitky žalobce doplněno), vyjádří se zdejší soud k úvahám dotčeného orgánu v závazném stanovisku (v míře, ve které je to možné) s ohledem na ekonomii řízení také věcně.
33. Omezení stavební činnosti vlastníků pozemků zahrnutých do dobývacího prostoru vyplývá již ze stanovení chráněného ložiskového území, které zahrnuje území, na kterém by stavby a zařízení, které nesouvisí s dobýváním výhradního ložiska, mohly znemožnit nebo ztížit dobývání výhradního ložiska. Z tohoto ustanovení nevyplývá obecný zákaz stavební činnosti v ložiskovém území, avšak stavební činnost je výrazně omezena tím, že je nutno při jejím povolování zvažovat konkrétní poměry na určitém ložisku z hlediska toho, zda nebrání budoucímu dobývání tohoto ložiska (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2020, č. j. 4 As 116/2020-99).
34. V těchto věcech se střetává subjektivní právo vlastníka nemovitosti zahrnuté do chráněného ložiskového území s veřejným zájmem na ochraně výhradního ložiska. Střet těchto práv a zájmů horní zákon řeší zcela jednoznačně ve prospěch zájmu veřejného. Z tohoto obecného pravidla zákon připouští výjimky ve prospěch jiného kvalifikovaného veřejného zájmu, popřípadě i ve prospěch jiných (tedy i soukromoprávních) zájmů, zde ovšem za podmínky, že nebude navrhovaná stavba v rozporu s požadavkem na minimalizaci zásahů do využívání nerostného bohatství. V případě těchto výjimek se pak postupuje dle § 19 horního zákona (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2007, č. j. 1 As 58/2006-66).
35. Rovněž odborná literatura uvádí, že stanovení chráněného ložiskového území neznamená absolutní vyloučení stavební činnosti v uvedeném území. Z uvedených ustanovení lze dovodit, že v chráněném ložiskovém území lze umísťovat i povolovat (zřizovat) všechny stavby, které nejsou

budovány v obecném zájmu, pokud to umožní závazné stanovisko příslušného dotčeného orgánu. Závazné stanovisko by mělo být dostatečně odůvodněno tak, aby bylo zřejmé, čím navrhovaný stavební záměr zabraňuje či ztěžuje dobývání výhradního ložiska, resp. proč nepřichází povolení stavby v úvahu. Je třeba se vypořádat jak s konkrétními poměry na určitém ložisku (zda se dobývání výhradního ložiska bude dít povrchoвым nebo hlubinným způsobem, jaká je hloubka uložení výhradního ložiska pod povrchem, jeho mocnost, použité dobývací metody apod.), tak i s konkrétním stavebním záměrem, tj. zda je záměr konstrukčně navržen tak, aby odolával negativním projevům těžby, jaká je vzdálenost těžby od navrhovaného místa povolovaného záměru, jakým směrem od povolovaného záměru bude těžba výhradních ložisek v dalších letech probíhat (srov. VÍCHA, Ondřej. *Horní zákon. Zákon o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě*. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017).

36. Také Veřejný ochránce práv vykládá ustanovení § 18 odst. 1 horního zákona tak, že do chráněného ložiskového území lze umísťovat i ty stavby, které se nebudují v obecném zájmu, jestliže to umožní závazné stanovisko, které je vydáváno v zájmu ochrany nerostného bohatství. Přitom je třeba vždy v souladu s principem proporcionality zvažovat mezi ochranou nerostného bohatství a mezi ochranou práva vlastnického. Je třeba zodpovědět otázku, do jaké míry by bylo ovlivněno dobývání ložiska v důsledku realizace stavby a do jaké míry bude zasaženo do vlastnického práva žadatele, jestliže svůj záměr nebude moci provést z důvodu ochrany nerostného bohatství (stanovisko Veřejného ochránce práv ze dne 20. 4. 2015, sp. zn. 5961/2012/VOP/MPO).
37. Ministerstvo životního prostředí ve svém závazném stanovisku uvádí, že již vlastní existence vrtané studny neznámé hloubky je bezprostředním bezpečnostním ohrožením (např. riziko průvalu vod do těžebního prostoru) a ekonomickým ztížením případného využití výhradního ložiska, neboť při jeho případném využití bude nutné stanovit takové báňsko-technické podmínky, které budou muset reflektovat skutečnost, že na ložisku se nachází vrtaná studna neznámé hloubky a stavební konstrukce. Konkrétně bude tímto dotčeno 2 050 543 m² zásob šterkopísku. Tyto skutečnosti spolu s principem předběžné opatrnosti znamenají, že stavbu není možné v daném území povolit a je nutné hledat jiné možnosti.
38. Původní podmínky dočasnosti jsou dle ministerstva samy o sobě nepřijatelně vágně stanovené, zejména co se týče časového horizontu dočasnosti stavby i nejasného způsobu jejího následného odstranění. Rovněž vázání dočasnosti stavby na rozhodnutí Obvodního báňského úřadu o povolení hornické činnosti v území, do kterého budou zahrnuty i předmětné pozemky, je zcela chybné, protože předmětná stavba může ovlivňovat využití ložiska i v případě, že hornická činnost bude povolena mimo uvedené pozemky. Zároveň se nejedná o přesný časový termín trvání dočasnosti stavby, ale podmínku využití stavby. Takový přístup je ve svém důsledku návodem k obcházení zákona ztěžujícím či znemožňujícím hospodárně využívat zásob výhradního ložiska dle § 30 horního zákona.
39. V závazném stanovisku se dále uvádí, že ustanovení § 15 horního zákona stanoví orgánům ochrany nerostného bohatství povinnost navrhnout řešení, která jsou z hlediska ochrany a využití nerostného bohatství nejvýhodnější. Zcela zásadní by měl být naprosto unikátní atribut ložiska nerostů, a to jeho nepřemístitelnost, protože zásoby nerostných surovin lze využívat (ve smyslu jejich získávání) pouze v místě jejich nahromadění, na rozdíl od jiných Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

lidských činností. Každá stavba umístěná v ploše ložiska ovlivňuje jeho následné využívání, ať už technicky nebo ekonomicky, a správní orgán musí hodnotit problém komplexně. Využívání výjimky ze zákona je dle § 18 odst. 2 horního zákona možné pouze a jedině ve zvlášť odůvodněných případech, jde-li o mimořádně důležitou stavbu nebo zařízení nebo bude-li stavbou nebo zařízením ztíženo nebo znemožněno dobývání jen malého množství zásob výhradního ložiska, což v tomto případě nenastalo, protože stavba vrtané studny není mimořádně důležitou stavbou a bylo by ztíženo

využití značného množství zásob výhradního ložiska. V dotčeném území je navíc stanoven platný dobývací prostor, a tedy zde existuje ve smyslu § 27 odst. 6 horního zákona rozhodnutí o využití území v rozsahu jeho vymezení na povrchu. Veřejný zájem na ochraně nerostného bohatství tedy převažuje nad soukromým zájmem stavby studny. Ochrana nerostného bohatství se netýká pouze znemožnění dobývání, ale i jeho ztížení, což stavba studny a s tím spojená změna hydrogeologických podmínek v lokalitě zcela jistě představuje. Zejména při pochybnostech týkajících se skutečné hloubky studny.

40. Zdejší soud má s ohledem na předestřená východiska za to, že závazné stanovisko Ministerstva životního prostředí zákonným požadavkům neodpovídá. Předně lze dát žalobci za pravdu v tom, že není zřejmé, z čeho dotčený orgán dovozuje, že se jedná o studnu neznámé hloubky. Zdroj pochybností o hloubce studny se v závazném stanovisku nezmiňuje. Předmětem žádosti o dodatečné povolení stavby je stavba vrtané studny o hloubce 26 m o konstrukčním řešení dle přiložené projektové dokumentace. Úkolem Ministerstva životního prostředí bylo v první řadě hodnotit tento stavební záměr. Jelikož předmětem žádosti o dodatečné povolení je již existující stavba, je nepochybné, že předpokladem jejího povolení je to, že projektová dokumentace odpovídá faktickému stavu stavby. Tuto okolnost však musí ověřit zejména stavební úřad. Není sice vyloučeno, aby si o dané otázce učinil úsudek i dotčený orgán, jeho úvahy však musí být v tomto přezkoumatelné a důkazně podložené (např. vlastním šetřením). To však v nynější věci splněno není.
41. Rovněž není obecně vyloučeno, že se stavbou studny v ochranném ložiskovém území je spojeno riziko průvalu vod do těžebního prostoru nebo ovlivnění hydrogeologických poměrů v území. Ani na tomto místě však dotčený orgán své úvahy nijak blíže neodůvodnil.
42. Poukaz dotčeného orgánu na § 18 odst. 2 horního zákona je dle zdejšího soudu nepřipadný. Toto ustanovení se týká umístování staveb, které je nezbytné umístit v obecném zájmu. Tyto stavby je možné umístit i v případě narušení využití nerostného bohatství (za současného požadavku minimalizace zásahu), v případě nerostů uvedených v § 3 odst. 1 písm. a) až d) pak jen ve zvlášť odůvodněných případech, jde-li o mimořádně důležitou stavbu nebo zařízení nebo bude-li stavbou nebo zařízením ztíženo nebo znemožněno dobývání jen malého množství zásob výhradního ložiska. Stavba studny není stavbou v obecném zájmu, dané ustanovení se proto nepoužije.
43. Zdejší soud souhlasí s dotčeným orgánem v tom, že podmínky dočasnosti stavby uvedené v předchozím souhlasném závazném stanovisku jsou stanoveny nepřipustně vágně co se týče časového horizontu dočasnosti stavby i nejasného způsobu jejího následného odstranění a nereflektují, že stavba může ovlivňovat využití ložiska i v případě, že hornická činnost bude

povolena mimo pozemky, na kterých je umístěna. Dočasná stavba (§ 2 odst. 3 stavebního zákona) je stavba, u které stavební úřad předem omezí dobu jejího trvání. To může učinit buďto nepřímou (omezení trvání stavby jejím účelem, např. zařízení staveniště) nebo přímo stanovením konkrétní lhůty nebo data. Omezit dobu trvání stavby budoucí nejistou událostí (právní moc rozhodnutí o povolení hornické činnosti v daném území) dle právní úpravy nelze. Zároveň je třeba respektovat § 92 odst. 1 stavebního zákona, který stanoví, že u staveb dočasných stavební úřad v územním rozhodnutí stanoví lhůtu pro odstranění stavby nebo ukončení činnosti a následný způsob úpravy území. Výtky dotčeného orgánu k souhlasnému závaznému stanovisku tedy jsou v tomto směru oprávněné. To však obecně nevylučuje možnost povolit stavbu v chráněném ložiskovém území jako stavbu dočasnou, a to zejména s ohledem na oprávněné zájmy vlastníka, charakter stavby a předpokládaný horizont zahájení hornické činnosti. Pokud se jedná o malou stavbu s nízkými náklady na zbudování a případné budoucí odstranění a v místě stavby se v nejbližší budoucnosti nepředpokládá zahájení těžby, jeví se omezení doby trvání stavby (umožňující posléze zohlednit

následný vývoj) jako vhodný nástroj vyvažování veřejného zájmu na využití výhradního ložiska a soukromého zájmu vlastníka pozemku.

44. Pokud dotčený orgán upozorňuje na unikátní atribut ložiska nerostů spočívající v jeho nepřemístitelnosti, na to, že každá stavba umístěná v ploše ložiska ovlivňuje jeho následné využívání, ať už technicky nebo ekonomicky, a že stanovení dobývacího prostoru představuje rozhodnutí o využití území v rozsahu jeho vymezení na povrchu ve smyslu § 27 odst. 6 horního zákona (resp. též ve smyslu § 80 odst. 2 stavebního zákona), pak se jedná o zcela paušální argumentaci, při jejímž přijetí by nebylo možné umístit v dobývacím prostoru žádnou stavbu, která není v obecném zájmu. Takto přísně však s ohledem na výše uvedené právní úprava konstruována není.
45. Konkrétními poměry daného ložiska se dotčený orgán v závazném stanovisku v podstatě nezabýval (kromě blíže neodůvodněného tvrzení, že stavba studny ovlivní 2 050 543 m² zásob šterkopísku). Není tedy zejména jasné, zda, kdy a jakým směrem se v budoucnu předpokládá těžba ložiska. Z uvedených důvodů nemůže nyní zdejší soud ani tzv. v první linii hodnotit podklady, na které žalobce a osoba zúčastněná na řízení odkazují (závěrečná zpráva výpočtu zásob šterkopísku RNDr. L. O., GET s.r.o., červen 2021, odborné vyjádření České geologické služby ze dne 8. 7. 2024). Jak již bylo shora uvedeno, je třeba, aby se dotčený orgán rovněž vyjádřil ke konkrétnímu stavebnímu záměru studny a reagoval na námitky a podklady doložené žalobcem k doplnění odvolání.
46. Co se týče námitky porušení legitimního očekávání, je třeba zdůraznit, že správní praxe zakládající legitimní očekávání je ustálená, jednotná a dlouhodobá činnost (příp. i nečinnost) orgánů veřejné správy, která opakovaně potvrzuje určitý výklad a použití právních předpisů. Takovou praxí je správní orgán vázán. Zdejší soud tedy souhlasí s osobou zúčastněnou na řízení, že žalobci nemohlo vzniknout legitimní očekávání na základě jediného závazného stanoviska (v přezkumném řízení), které nadto ani (byť z nesouvisejících důvodů) nebylo podkladem pro umístění stavby.

47. Závěrem je možné k argumentaci osoby zúčastněné na řízení podotknout, že předmětem nynějšího řízení je žádost o dodatečné povolení studny sloužící k obhospodařování zemědělských pozemků v ochranném ložiskovém území, nikoliv stavba turistického informačního centra či rodinného domu s vinným sklepem. Není zřejmé, z čeho osoba zúčastněná na řízení dovozuje, že umístění stavby pro činnosti s těžbou nesouvisejícími (byť např. pouze drobných dočasných staveb) vylučuje jakékoliv budoucí využití pro dobývání výhradního ložiska. Doložit tzv. vypořádání střetu zájmů s vlastníky pozemků musí pro povolení těžební činnosti těžební organizace i v případě, že pozemek není zastavěn.

V. Závěr a náklady řízení

48. Zdejší soud z výše uvedených důvodů shledal žalobu důvodnou a napadené rozhodnutí zrušil podle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný vázán právním názorem vyjádřeným výše (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
49. O nákladech řízení soud rozhodl dle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci měl plný úspěch ve věci žalobce, proto má právo na náhradu nákladů řízení. Žalobci vznikly náklady řízení za zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč a na právní zastoupení. Zástupce žalobce učinil 2 úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby) po 3 100 Kč podle § 7, § 9 odst. 4 písm. d), a § 11 odst. 1 písm. a), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) ve znění do 31. 12. 2024, a dále má nárok na 2

režijní paušály po 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem je tedy žalovaný povinen žalobci na nákladech řízení nahradit částku 9 800 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce, advokáta Mgr. Ing. Martina Matějky. Osobě zúčastněné na řízení soud neuložil žádnou povinnost a pro přiznání náhrady nákladů řízení neshledal ani jiné důvody hodné zvláštního zřetele.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu

a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 26. června 2025

David Raus v.r.
předseda senátu